

Architectuurwandeling

Oosterheem Tuindorp, Buythen en Centrum

Dit is de plek.

Start RR halte Oosterheem

5,4 km

Appartemenen Nuovo Campagna (nr. 5)

Stad en dorp in het groen

De buurten Tuindorp en Buythen in Oosterheem hebben net als Heemburgh en De Wadi een directe aansluiting op het weidse Heemkanaal. In een zogenaamde waaivorm op de plattegrond zijn in het noordoosten van Oosterheem de huizen gebouwd. Ze variëren van vrijstaand, twee onder een kap, luxe appartementen aan de rand tot betaalbare rijtjeswoningen in een hof of aan een stadsstraat. Voor elk wat wils. Laanverbinding de Groene Loper (Moldaustroom), vormt de langzaam verkeersader door deze wijk. Een hooggelegen groene grens in het zuiden vormt het talud van de hoge snelheidslijn (HSL) parallel aan de Nieuwe Hoefweg en in het zuidoosten is het Bentwoud.

Hier is ruimte voor recreatie en natuurbeleving. Hier vind je stadsboerderij De Weidemolen en voetbalvereniging DSO en het grote nieuwe bosgebied, het Bentwoud inclusief golfbaan. In vogelvlucht blijkt het Welzijnscluster Zanzibarplein een opvallende oranje stip. Deze bijzondere voorzieningenstrook is een verbindende schakel tussen het markante winkelcentrum met hoogbouw in de vorm van herenhuizen en het wijkdeel Centrum. Aan de Oostkade in wijkdeel Buythen zijn opvallende appartementencomplexen grenzend aan groene open ruimten. De hoge woontorens in het winkelcentrum vormen net als het appartementencomplex Nuova Campagna ware landmarks. Hier woon je niet alleen grootstedelijk maar ook groen!

1 HOFJESWONINGEN ■
Maasroom, Lekstroom én
Waalstroom ■ Molenaar &
Van Winden ■ 2004

Wonen aan een hof in woningen in een traditionele tuindorpsstijl. Het kan volop in dit wijkdeel

Tuindorp. Ook in dit sympathiek en vrolijk ogende project met huurwoningen met oranje geknikte pannendaken en blauwe of groene sidings. Het ene hofje is helemaal blauw-oranje en het andere hofje is groen-oranje gekleurd. Diagonale rooilijnen bepalen driehoekige knusse pleintjes.

2 HOLLANDSCH HUIS ■
architectenbureau Pieter Weeda
en Paul van der Weijden
Rotterdam ■ 2003

Jaren dertig tuindorpsstijl in rijtjeshuizen en in zes geschakelde villa's: erkers, ruim overkragende dak-

lijsten die contrasteren met de hoge grijze zadeldaken en donkere paarsrode baksteen. Heb je de nestkast voor de gierzwaluw ontdekt in de dakpunt van de poortwoning?

Een tuindorp of tuinwijk is een term voor Europese stadswijken met een typisch dorps karakter. Veel tuindorpen zijn gebouwd vanaf de jaren twintig van de twintigste eeuw, om een tegenwicht te bieden aan de verpauperde arbeiderswoningen van grote steden. In de Tuindorp- en Tuinstadtraditie vinden we geen een- of tweekamerwoningen meer zonder sanitair en zonder aparte keuken, die eerder in de overbevolkte steden gangbaar waren. Soms werden deze opgezet door sociaal voelende ondernemers, andere tuindorpen zijn gebouwd door woningcorporaties of gemeenten.

3 PARKWONINGEN ■
Berkelstroom ■ Van der Waals
en Zeinstra Architecten ■ 2003

Behorend bij het wijkdeel 'Buythen' hier met zicht op het Heemkanaal en omringd door royaal groen vijf 'drie-onder-

één-kapwoningen'. De royale woningen zijn 7,5 meter breed en hebben twee woonlagen met een plat dak en een terras aan het Heemkanaal.

4 APPARTEMENTEN Terra Verde ■
Adigestroom ■ architecten-
bureau Wilmink ■ 2005-2006

Dit steenrode wooncomplex met markant uitkragende balkons bestaat uit twee grote recht-

hoekige delen, waarvan er één een rechthoekige knik maakt. Zo vormt zich in een U-vorm met de open zijde richting de Oostkade, een parkachtig binnenplein met een fietsstalling. De horizontaliteit van de gevel wordt aan het binnenplein doorbroken door gevelhoge lichtgekleurde betonnen pilasters.

5 APPARTEMENTEN Nuovo
Campagna ■ Amazonestroom,
Jordaanstroom, Lekstroom ■
KOW Architecten ■ 2006-2009

Dit kleine dorpje van zes gebouwen met verschillende hoogten herbergt

in totaal 132 appartementen en één gemeenschappelijke ruimte. Het ademt de sfeer van een Toscaans dorpje en alle zes gebouwen hebben ook een Italiaanse benaming: La Selva, het bos (14), Terrazzo, het terras (18), Il Campanile, de klokkentoren (23) (het hoogste gebouw), Quadrato het vierkant (24), La Fortezza, het fort (30) (in het midden), La Collina, de heuvel (23). Opvallend in de bouw zijn de loggia's die over de gehele gevels steeds eindigen in een puntdak met warm oranje pannen. Onderin zijn steunberen gemetseld waardoor het gebouw een mooie verbinding maakt met het maaiveld. Met de loggia's over de gehele hoogte van de gevels en de witte bovenste gevelbekleding onder de oranje daken heeft het complex een zonnige en Zuid-Europese uitstraling. Een ijkpunt aan de rand van Zoetermeer. Mooie details zijn de vijf verschillende soorten baksteen en de metselverbanden die zijn gebruikt om de gevels te verlevendigen.

6 SPORTCOMPLEX ■
Hildamlaan 1 ■ Ralph Goutier,
Vastgoedbedrijf gemeente
Zoetermeer ■ 2009-2010

De bouw van het clubhuis SV DSO is in maart 2009 gestart met een

officiële handeling in april 2009; het storten van een funderingsbalk. In mei 2010 is het gebouw opgeleverd. Het ontwerp bestaat uit een stenen basisvolume met daarin de kleedkamers en de sanitaire ruimten. Hierboven een volume in houtskeletbouw met houten boogspanten die prachtig zichtbaar zijn. Hierdoor is een hoge clubruimte ontstaan waarin de keuken en ruimten voor het bestuur zijn te vinden. Extra aandacht is besteed aan het wandtegelpatronen in de sanitaire ruimten en het ontwerp van onder andere de club-bar met prijzenkast.

A STADSVOGELPRIJS ■ **rotonde**
Martin Luther Kinglaan ■
Gerart Huisintveld ■ 2008

In 2008 werd de gemeente Zoetermeer genomineerd voor deze prijs van de Vogelbescher-

ming Nederland met het project Vinex-vogels en wonnen de prijs. In de spiksplinternieuwe wijk Oosterheem verleidt de gemeente 50 soorten vogels om daar te komen broeden. Onderdelen hiervan zijn de oeverzwaluwwand aan de Huygensstraat met 180 gaten en woonhuizen met vogelvides. Met de geldprijs is het kunstwerk van Gerart Huisintveld (toepasselijke naam) gerealiseerd. Het is een ode en welkom aan de broedvogels voor de nieuwbouwwijk Oosterheem.

7 STADSBOERDERIJ
De Weidemolen ■
Burgemeester Middelberglaan 2
■ KOW architecten, project
architect Tjerk Reijenga ■
2009-2010

De naam van de boerderij verwijst naar een vroegere weidemolen die in de polder bij de Oostweg heeft gestaan. Dit type molen is een windwatermolen die een klein stuk land bemaalt om het droog te houden. Deze Stadsboerderij waarbij het eigentijdse ontwerp met houten spanten aan de buitenzijde is geënt op de klassieke boerderijvorm, heeft duurzame bedrijfsgebouwen gekregen compleet met sedumdak op de stal en zonnepanelen en sedum op het dak van het hoofdgebouw met onder andere een restaurant.

B MAQUETTETAFEL MET INSECTENHUIS ■
Lenastroom 23 ■ door Alphons Bosco
ter Avest ■ 2016

C MAQUETTETAFEL MET STOOKHUIS ■
Stadsboerderij De Weidemolen ■ door Alphons
Bosco Maria ter Avest ■ 2016

8 DE GROENE KREEK ■
Moldaustroom, Oderstroom,
Nijlstroom, Orinocostroom
■ BEAR Architecten Gouda ■
2002-2006

65 woningen De Groene Kreek in drie verschillende typen. Rijtjeswoningen met platte daken (8a), kleinere rijtjes met lessenaarsdaken (8b) en geschakelde watervilla's (8c). Bij veel woningen zijn de twee bouwlagen opgehoogd met een glazen opbouw met dakterrass.

Ieder huis is weer een beetje anders omdat het interieur, de indeling bijvoorbeeld, door de individuele bewoners aangepast en uitgebreid kon en kan worden. Let op het houten framework dat de grenzen van een eventuele uitbouw aangeeft. De duurzame woningen maken goed gebruik van de ligging op de zon, hebben een zeer hoge isolatiewaarde en worden verwarmd met een individuele warmtepomp. De woningen type 8b met de lessenaarsdaken met zonnepanelen aan de Nijlstream zijn energie-neutraal. Het buitengebied, een binnentuin met waterpartij is ingericht door de Stijlgroep uit Rotterdam. Auto's staan geparkeerd op pleintjes op de koppen.

9 **WONINGEN ■ Tigrisstream en Tiberstream ■ HTV architecten Den Haag ■ 2004**

In de strakke vormgeving van het lage bouwblok is het meest opvallende de gevel van de verdieping die in zijn geheel met grijze glinsterende leisteen is gedekt. Het gaat om 140 woningen in twee stroken. Een hoge woonstrook en een lage die met elkaar verbonden zijn door een afgesloten binnentuin over de gehele lengte.

10.000 stappen zetten?

Dit is de plek.

10 **WELZIJNSCLUSTER Zoetermeer ■ Zanzibarplein ■ Jeanne Dekkers Architectuur ■ 2000-2006**

Het cluster combineert drie basisscholen, een sporthal, handbalvereniging, wijkaccommodatie, kinderopvang, jongerensoos en 35 woningen. De sporthal wordt ontsloten vanuit het hoger gelegen plein. Houten spanten dragen de dakconstructie van de hal. In die spanten zijn de installaties en de scheidingswanden tussen de zalen geïntegreerd. De appartementen zweven boven de openbare school aan de westzijde. Een glazen schacht aan het plein vormt de ontsluitingsroute. De galerijen liggen los van de woningen, zodat meer licht de woningen binnenvalt en er meer privacy is. In het plan zijn alle gebouwen samen met de sportvelden en de overige buitenruimte opgevat als één eenheid. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het toegepaste materiaal de rode steen. De buitenruimte is openbaar gebied en geheel toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

D **DE SCHELP ■ baksteen, gegoten aluminium, lichtlijnen van kunsthars met ledlampen ■ 2007 ■ Caroline Louise Kortenhorst (1965 Kameroen)**

11 **OOSTERKERK ■ Oosterheemplein 320 ■ RoosRos Architecten, project architect Mark Boschman ■ 2014**

Midden in het winkelgebied, vrijstaand in de ruimte als een sculptuur staat deze kerk die in opdracht van de Protestantse Kerk Nederland werd gebouwd. De opdracht was een multifunctioneel gebouw waar ontmoeting centraal staat. Diagonalen vormen de rode draad. In de zijwanden, de plattegrond (een soort uitgerekte zeshoek) en in de twee 'geknipte' dakvlakken. De diagonaal die hierdoor over het gehele dakvlak ontstaat, ook in hoogte, maakt invallend daglicht vanuit het plafond mogelijk.

Op het plein van rode steen is deze kerk opgetrokken in zwart-wit gemêleerde baksteen met haar karakteristieke uitkragende gevelwand waarop een groot kruis; een echte eyecatcher.

12 **WINKELCENTRUM EN WONINGEN Winkelcentrum Oosterheem ■ Oosterheemplein en omgeving ■ Stedenbouwkundigplan Soeters en van Eldonk architecten ■ 2005-2014**

Dit segmentvormige winkelcentrum met een winkeloppeervlakte van 10.000 m², een ondergrondse parkeergarage en 340 appartementen die op allerlei bouwhoogten en in drie brede torens van zo'n 17 bouwlagen én in lagere bouw boven de winkels zijn ondergebracht. Iedere toren lijkt uit meerdere volumes te bestaan. De afwisselende gevelbouw draagt zo bij aan de herkenbaarheid van de woning. De architecten spreken niet van torens maar van grote herenhuizen. Let eens op de variatie aan dakvormen!

Soeters en Van Eldonk bouwden in dezelfde tijd ook het stadhuis in Zaandam, waarin de gevels bestaan uit opeengestapelde groen met witte 'Zaanse huisjes'. Het Amsterdamse bureau stond bekend om zijn post-moderne aanpak: kleurrijke ontwerpen met citaten van bekende gebouwen of steden. In 2016 gaat Sjoerd Soeters verder met een nieuw bureau onder de naam PPHP (Pleasant Places, Happy People), Jos van Eldonk start dan het bureau Common Affairs.

E **HUISHOUDHELD ■ Oosterheemplein ■ brons en gietijzer ■ Hans Muller ■ 2013**

Meer informatie vinden over kunst in de openbare ruimte op deze route (B,C,D) via www.zoetermeerkunstwacht.nl

Uitgave **Bureau Citymarketing Zoetermeer, 2022** ■ Tekst en illustraties **Klein Jantje Schrijfwerk** ■ Vormgeving **so mine design** ■ Cartografie **Cartographics** ■ Fotografie **Dick Valentijn, Beeldbank Zoetermeer, ArchitectuurPuntZoetermeer en Simone Langeveld**

